

En suverän utrikespolitik?

En studie av suveränitetens förändringspotential

Abstract

The aim of this study is to develop a better understanding of the challenges and possibilities of sovereignty from an institutionalist view. By studying an area of uncertain status in institutionalist theories on sovereignty, I hope to clarify whether the conventional content of sovereignty is still intact. The foreign policy of the European Union has a unique status as containing elements of policymaking that is otherwise regarded as a part of state sovereignty. The institutionalist view on international institutions such as sovereignty indicates that the interests of states can shape them. Therefore, the way member states of the European Union perceive the status of the Unions foreign policy should be critical to sovereignty.

The study is performed through a textual analysis of the member states stance toward the European Union regarding a case that is believed to indicate the true status of the European foreign policy. By choosing the actions of the European Union in the Georgia crisis, I analyse how member states are handling a clash between national relations with Russia and the relation between Russia and the European Union, which the member states are obliged to confirm as an actor in foreign policy.

Nyckelord: institutionalism, suveränitet, utrikespolitik, EU, Georgienkrisen

*Antal ord:*9 319

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	Error! Bookmark not defined.
2	Teori	3
2.1	Tidigare forskning	Error! Bookmark not defined.
2.2	Teoretiska utgångspunkter.....	4
2.2.1	Tillämpning på EU	5
3	Material.....	7
4	Metod.....	8
4.1	Analysteknik.....	8
4.2	Analysinstrument.....	10
4.2.1	Idealtyp 1: Oförändrad utrikespolitik.....	10
4.2.2	Idealtyp 2: Förändrad utrikespolitik.....	11
5	Skillnader gentemot EU.....	12
6	Perioden 13 augusti-31 augusti	14
6.1	Utrikespolitik.....	14
6.1.1	Samordning eller politiskt ställningstagande.....	14
6.1.2	Konflikthantering och humanitärt stöd.....	16
6.2	Samtycke	16
6.3	Sammanfattning.....	18
7	Perioden 1 september-4 november	19
7.1	Utrikespolitik.....	19
7.1.1	Samordning eller politiskt ställningstagande.....	19
7.1.2	Konflikthantering och humanitärt stöd.....	20
7.2	Samtycke	21
7.3	Sammanfattning.....	23
8	Slutsats	24

9	Referenser	26
9.1	Litteratur	26
9.2	Staters uttalanden, idealtyper	27
9.3	Övriga staters uttalanden	Error! Bookmark not defined.1

1. Inledning

En upptrappad konflikt mellan Ryssland och Georgien blir internationellt uppmärksammas den 8:e augusti 2008 när ryska trupper anländer till Sydossetien i Georgien. (Security Council 2008) Rysslands intrång på georgiskt territorium betraktas i väst som ett oproportionerligt svar på Georgiens agerande. (Cornell 2008, s.310) Striderna mellan Georgien och Ryssland pågår i fem dagar, framförallt i utbrytarrepublikerna Sydossetien och Abchazien. (King 2008, s.1) Den 15:e augusti godkänner parterna en plan för eldupphör och ryska trupper börjar stegvis dra sig ur Georgien. (Security Council 2008) Denna uppsats handlar om EU:s och EU:s medlemsstaters svar på krisen och hur det kan öka förståelsen för suveränitet.

1.1 Syfte och frågeställning

Inom institutionalismen debatteras om grundläggande institutioner som suveränitet förändras eller inte. (Holsti 2004, s.135) Kalevi Holsti menar i sin bok "Taming the sovereigns" att suveränitet inte genomgår betydande förändringar. (2004, s.141) Suveränitet kräver att stater godkänner utövaren som legitim medspelare, vilket enligt Holsti endast sker mellan stater, (2004, s.114-115) vilket innebär att statligt godkänd utrikespolitik som utövas av en icke-statlig aktör blir ett svårbegripligt fenomen. EU:s utrikespolitik kan utmana Holstis tes, då utrikespolitik är en del av statssuveräniteten och institutioner uttrycker staters sätt att agera. (Holsti 2004, s.18) Hur staters behandlar EU:s utrikespolitiska agerande kan därför utveckla förståelsen för om suveränitet har en faktisk möjlighet att förändras. Holsti applicerar i viss mån sin tes på EU, då EU:s samarbete förklaras utifrån samma samtyckeskriterium som beskriver andra samarbeten (2004, s.138), men det menas också att EU är ett unikt fall som avviker från de presenterade generaliseringarna rörande internationella relationer. (Holsti 2004, s.69) Jag menar att EU på grund av antalet medlemsstater inte är ett unikt fall som kan ignoreras vid en allmängiltig förklaringsmodell för statssuveränitetens framtid. Därför påverkas den generella förståelsen för suveränitet av möjligheten till att applicera tesen på EU:s utrikespolitik.

Mitt syfte är att pröva Holstis tes om möjligheterna till förändring av suveränitet genom att applicera den på en fallstudie där EU:s utrikespolitik

betraktas som ett avgörande fall som måste kunna förstås utifrån tesen. Genom att applicera Holstis resonemang på EU:s utrikespolitiska bemötande av Georgienkrisen undersöks om EU:s ställningstagande legitimeras som utrikespolitik och därmed visar en förändringspotential för suveränitet. På så sätt kan ambivalensen kring vilka områden teorin omfattar minska.

Georgienkrisen behandlas som ett avgörande fall eftersom en part i krisen, Ryssland, är en mycket viktig samarbetspartner för många av EU:s medlemsstater. (Whitman & Wolff 2010, s.99) Medlemsstaterna har åtagit sig att stödja EU:s ställningstagande. (Keukeleire & MacNaughtan 2008, s.150) Sarkozy, i egenskap av president för EU:s dåvarande ordförandestat Frankrike, framställde EU:s agerande i krisen som ett ovanligt tydligt och enat utrikespolitiskt ställningstagande. ("A glimpse of EU government" s.2) Om det förekommer skillnader mellan EU:s och medlemsstaternas ställningstaganden gentemot en viktig part menar jag att staterna har ett intresse av att klargöra skillnadernas innebörd, då medlemsstaterna påverkas av EU:s utrikespolitik. (Strömvik 2005, s.6) Det är därför avgörande för förståelsen av EU:s legala status om staterna trots skillnader i en utrikespolitiskt viktig fråga väljer att bemöta EU:s utrikespolitik som legitim.

Frågeställningarna är därför:

Finns det en skillnad mellan EU:s medlemsstaters ställningstagande i Georgienkrisen och EU:s ställningstagande?

Hanterar medlemsstaterna trots skillnader EU:s utrikespolitik som legitim utrikespolitik?

2 Teori

2.1 Tidigare forskning

EU:s utrikespolitiska roll framstår som forskningsmässigt oklar. Litteraturen om EU:s utrikespolitiska samarbete har en mycket deskriptiv inriktning och forskningsområdet är teoretiskt sett underutvecklat. (Strömvik 2005, s.11) Utvecklingen av CFSP (The Common Foreign and Security Policy) och dess betydelse för medlemsstaterna är omdebatterat och få gemensamma grundantaganden finns. (Strömvik 2005, s.21) Oenigheten gäller även huruvida EU ska ses som ett unikt fall i internationella relationer eller inte (Strömvik 2005, s.9).

En argumentationslinje i forskningen tyder på en stark ställning för oförändrad utrikespolitik. Samarbetet angående EU:s utrikespolitik sägs präglas av mellanstatlighet (Ypi 2008, s.350) och stater har sagts vara obenägna att överlämna beslutsfattande auktoritet till EU. (Tallberg 2007, s.206) Den nationella politiska agendan påstås styra staternas faktiska utrikespolitiska agenda. (Keukeleire & MacNaughtan 2008, s.69) CFSP, som utgör det ramverk där utrikespolitiska riktlinjer för EU sätts upp, har betraktats som oklart. (Strömvik 2005, s.9) Den gemensamma strategin för Ryssland har betraktats som en tandlös mellanstatlig kompromiss utan tillräckliga riktlinjer för att kunna omsättas i åtgärder. (Keukeleire & MacNaughtan 2008, s.155) Även gemensamma åtgärder, som är ett annat av CFSP:s instrument, har sagts begränsas starkt av staternas motvilja mot att den nationella utrikespolitiken påverkas. (Keukeleire & MacNaughtan 2008, s.158) Gensvaret gentemot Ryssland är ofta blandat på grund av medlemsstaternas mycket olika bilaterala förhållanden. (Whitman & Wolff 2010 s.96)

Dock finns ingen konsensus kring att stater hanterar EU:s utrikespolitik som enbart ett oproblemiskt, mellanstatligt samarbete. Avsikten med utrikespolitiken tolkas olika, från att vara en plattform för en nationell politisk agenda till en aktör som medlemsstaterna vill utveckla bortom staternas intressen. (Keukeleire & MacNaughtan 2008, s.329) Det finns en inbyggd motsättning i EU:s utrikespolitik mellan vissa staters krav på att beslut inte ska gå bortom lägsta gemensamma nämnare för utrikespolitik, och en vilja till att höja utrikespolitikens status genom att fatta kraftfulla beslut. Vissa utrikespolitiska policier överskrider möjliga

tolkningar av staters utrikespolitiska agenda. (Keukeleire & MacNaughtan 2010, s.331) Hittills har ingen medlemsstat reagerat starkt mot utvecklingen. (Strömvik 2005, s.238-240) Utrikespolitikens utveckling drivs av att staterna uppfattar den som viktig och intresset av att visa ett enat EU är en stark drivkraft inom den gemensamma utrikespolitiken (Strömvik 2005, s.184). Det har hävdats att det finns en frustration bland medlemsstaterna över bristen på enighet och styrka i utrikespolitiken (Strömvik 2005, s.213) samt en vilja att gå bortom det mellanstatliga samarbetet. (Keukeleire & MacNaughtan 2010, s. 220) En del stater förespråkar även majoritetsröstning i CFSP. (Strömvik 2005, s.221) Angående insatsen i Georgien EU uttrycker belåtenhet med den enighet staterna uppvisade i agerandet kring krisen och berömmar sig även för den avgörande roll EU spelade i konflikten ("General Report" 2008, s.231) Den oklara ställningen för EU:s utrikespolitiska roll både forskningsmässigt och i staternas bemötande, tillsammans med den inverkan den påstås ha på staterna, innebär att staterna bör vara intresserade av att klargöra rollen.

2.2 Teoretiska utgångspunkter

Internationella institutioner utgör kontexten för internationell politik och är avgörande för relationerna mellan stater. (Holsti 2004, s.18) De flesta internationella institutioner reflekterar staters intressen, men anledningarna till förändringar inom institutioner är komplexa. (Holsti 2004, s.304.) Internationella institutioner är ett mönster av återkommande vanor eller rutiner baserade på sammanhängande idéer som beskriver behovet av dessa rutiner och hur mål kan nås genom dem. De reflekterar normer och regler kring hur internationella aktörer bör agera. (Holsti 2004, s.21-22)

Suveränitet är en grundläggande internationell institution som definierar legitima aktörer, stater, med en unik legal position. Suveränitet innebär ett konstitutionellt oberoende av andra aktörer och den högsta auktoriteten inom ett territorium. Eftersom suveränitet innebär en legal status är det en absolut kategori som inte kan förflyttas gradvis. (Holsti 2004, s.113-114) Holsti menar att suveränitetens natur gör det mindre troligt att den förändras, då moderna internationella samarbetsformer snarare bekräftar suveränitetens starka ställning än försvagar den. Internationellt samarbete mellan stater är inte tecken på förlorad auktoritet, utan ett utövande av suveränitet, då de som erkänns som de högsta auktoriteterna och de legitima parterna i internationellt samarbete är stater. Legitimiteten bekräftas genom att stater behandlas som jämlika aktörer vid förhandlingar och genom utövande av suveränitet genom exempelvis slutande av avtal. (Holsti 2004, s.137-138) Holsti betonar staters roll som avgörande för upprätthållandet av suveränitet, då dessa har ensamrätt att erkänna andra aktörers auktoritet i det internationella samspelet. (Holsti 2004, s.129) Suveränitet är nämligen baserat på auktoritet och genom att staters auktoritet bekräftas stärks den. (Holsti 2004, s.137) Diplomatskt erkännande från stater avgör vem som är

suverän. (Holsti 2004, s.114) Legitimiteten bekräftas genom att stater ömsesidigt erkänner varandra som suveräner. Ett centralt argument angående hur legitimitet formas är att auktoritet och makt är åtskilt och att staten oavsett inflytande besitter en unik auktoritet. (Holsti 2004, s.63)

Även om EU skulle vara en ny form av samarbete mellan stater utmanas inte staters suveränitet så länge staterna betraktas som de legitima utövarna av suveränitet. I suveränens unika legala position ingår även en rätt att utföra vissa suveräna uppgifter och att inneha en unik roll som den främsta aktören i internationella politiska relationer. (Holsti 2004, s.71) I EU:s utrikespolitiska samarbete skulle inte heller delegering eller poolande av suveränitet förändra suveräniteten, då endast stater har auktoritet att delegera eller poola suveränitet. Även samarbete inom EU kräver staters samtycke, då stater kan dra sig ur samarbete utan att någon högre auktoritet har rätt att hindra dem. (Holsti 2004, s.138) Holsti framhäver att samspelet mellan stater dock inte är helt oreglerat. Restriktioner i det internationella samspelet mellan stater förekommer i form av internationell lag. Plikterna är ofta inte bindande då kravet på staters samtycke innebär att stater inte är bundna till avtal de protesterar mot, även om det finns vissa avtal som stater uppfattar sig skyldiga att lyda. (Holsti 2004, s.168) Enskilda regler och avtal har alltså auktoritet över stater, men inga aktörer har denna auktoritet. Ett frivilligt begränsande av suveränens handlingsutrymme hotar inte suveräniteten eftersom avtal baserat på samtycke inte avlägsnar suveränitet. (Holsti 2004, s.137)

2.2.1 Tillämpning på EU

Jag menar att tillämpningen av Holstis tes på EU lämnar utrymme för att EU kan vara en legitim utrikespolitisk aktör. Utgångspunkterna visar en möjlighet till att statssuveränitetens unika status som utövare av utrikespolitik hotas inom EU:s utrikespolitiska samarbete på grund av möjligheterna till förändring i de kriterier som definierar institutioner.

Något som talar för att suveränitet inte påverkas är att samarbetet i EU:s främsta utrikespolitiska beslutsorgan, Europeiska Unionens råd och Europeiska Rådet, är mellanstatliga. (Keukeleire & MacNaughtan 2008, s.29) Så länge staterna endast erkänner samarbetet som mellanstatligt påverkas inte suveräniteten. Ett frivilligt avtalat krav på medlemsstaterna att träffas för att samordna politik inskränker inte suveräniteten. Till skillnad från andra internationella organisationer finns det dock i EU en ambivalens kring om detta är det enda syftet. Problemet ligger i om staterna menar att samarbetet syftar till mer än mellanstatligt samarbete, vilket kräver någon förändring av den suveräna utrikespolitiken. Om ett krav på samarbete innefattar förväntningar på att rutinmässigt fatta utrikespolitiskt känsliga beslut kan detta utvecklas till en ny skyldighet som inte är förenlig med principen om fritt samspel mellan stater, då

suveränitet innefattar den exklusiva, högsta rätten att styra. (Holsti 2004, s.139) Om fattande av beslut och krav på att delta i politiska möten blir rutin utmanas medlemsstaternas ensamrätt på utrikespolitik.

Denna utveckling är möjlig på grund av principerna för hur institutioner förändras. Det finns en möjlighet till förändring eftersom de grundläggande komponenterna i institutioner; idéer, rutiner och regler, inte styrs av något kausalt samband, vad som är blir ofta vad som "bör vara". (Holsti 2004, s.23) Institutioner måste alltså utövas för att existera och stater visar sin auktoritet genom utförandet av suveränitet. Ändrade rutiner genom vedertagna, återkommande krav på utrikespolitiska beslut skulle därför kunna påverka normerna rörande utrikespolitik, då det kritiska statliga samtycket inte längre är regel.

Att ett samarbete inte är enbart mellanstatligt behöver inte betyda att det strider mot suveränitet. Även vid poolning och delegering av suveränitet är ett aktivt utövande av suveränitet avgörande. Om poolning eller delegering i ett samarbete inte sker kontinuerligt utan genom att stater har godkänt en samarbetsform där detta är regel, kan inte poolningen eller delegeringen i längden vara en del av statens suveränitetsutövande. Visserligen har statens inledande formande och godkännande av avtalen och det ursprungliga poolandet eller delegeringen varit utövande av suverän auktoritet, men om det bara sker då är det inte ett återkommande mönster. Mellanstatliga samarbeten kan inskränka staters möjligheter till att fritt utöva suveränitet (Holsti 2004, s.137), men EU syftar inte till att vara en tillfällig begränsning utan till att permanent påverka medlemsstater för obegränsad framtid. Ett krav på rutinmässigt erkännande av en annan aktör innebär att auktoriteten att välja att delegera eller poola inte utövas.

Holsti påpekar att stater fortfarande har möjlighet att dra sig ur samarbetet, men auktoriteten att lämna ett samarbete berör inte vilka samarbetsformer som kan förändra suveränens utrikespolitik. Om inget kontinuerligt samtycke från staterna krävs kan detta inte i längden sägas vara ett utövande av suverän auktoritet. Om stater erkänner en icke-statlig utrikespolitisk aktör som legitim borde detta förändra suveränitetens innebörd.

3 Material

Materialet består av officiella uttalanden från EU:s medlemsstater mellan den 8:e augusti och den 4:e november 2008 i form av samtliga nätpublicerade uttalanden av stats- och utrikesministrar rörande Georgienkrisen, samt ett uttalanden från Europeiska Unionens råd och ett från Europeiska Rådet från samma period. Uttalanden från EU hämtas från EU-organens hemsidor, medan staternas uttalanden hämtas från regeringars och utrikesministeriers hemsidor eller från tidningshemsidor.

Holstis fokuserar på officiella erkännanden där den legala statusen avgörs av staternas bekräftande av och inför varandra. (2004, s.115). Trots att statligt erkännande är viktigt är det något oklart om fler aktörer avgör auktoriteten och även en slags folkopinion anges som underlag för auktoritet, exempelvis i resonemanget om bibehållen auktoritet för stater, vilket delvis motiveras med att inte heller människor i opposition till en regering förnekar den statliga legitimiteten. (Holsti s.67) I officiella statliga uttalanden som är tillgängliga för allmänheten måste hänsyn tas till att materialet riktar sig till såväl medlemsstater och andra stater som till offentligheten, alltså kan det budskap som stater förmedlar här vara det mest avgörande för vilken auktoritet EU tillskrivs och tydligast visa EU:s legitimitet. Det framstår därför som lämpligt att använda material med syfte att redogöra en officiell ståndpunkt. En annan fördel med detta material är att avsändaren är en professionell politisk aktör och mottagaren är internationell, vilket jag antar minskar behovet av att beakta den nationella kontexten i tolkningen av materialet. Jag menar att de valda uttalandena från EU bör vara utrikespolitiskt intressanta för staterna, eftersom det första uttalandet signalerar den inledande inställningen till konflikten och det andra uttalandet förändrar den utrikespolitiska inställningen till Ryssland genom att avbryta förhandlingar kring ett nytt avtal för partnerskap. ("Presidency Conclusions" 2008, s.4) Valet av EU-organ kan ge en helhetsbild av inställningen till EU:s utrikespolitik då Europeiska Unionens råd fastställer och utför utrikespolitiken (consilium.europa.eu) och Europeiska rådet utformar riktlinjerna för utrikespolitiken (european-council.europa.eu). EU:s och medlemsstaternas hantering av Georgienkrisen har ingen klar avslutning, därför avgränsas materialet till nästa politiska avgörande beslut gentemot Ryssland, där klartecken ges för att återuppta förhandlingarna.

4 Metod

Eftersom undersökningen inriktas på staters ställningstaganden är en textanalys passande. Jag antar att analysen av texternas innehåll kräver en viss läsning av både textens delar och dess helhet, vilket är syftet med en kvalitativ textanalys. (Esaiasson m.fl. 2007, s.237) Frågeställningarnas beskrivande och kategoriska karaktär gör en klassificerande analysteknik lämplig, då denna teknik systematiskt rubricerar innehållet i texter. (Esaiasson m.fl. 2007, s. 238) Metoden är därför en kvalitativ textanalys med syfte att klassificera innehållet i medlemsstaternas uttalanden.

4.1 Analysteknik

I klassificerande textanalyser används ofta idealtyper eller klassindelningar som analysredskap. (Esaiasson m.fl. 2007, s.239) En klassindelade textanalys syftar till att klargöra om ett fenomen tillhör eller inte tillhör en bestämd klass och används därför för att besvara den första frågeställningen. (Esaiasson m.fl. 2007, s.155)

Materialets syfte är att framföra en tydlig politisk ståndpunkt i en fråga och därför antar jag att formuleringarna i materialet är noggrant utformade för att signalera ett ställningstagande. Frågeställningen kräver en undersökning av samtliga medlemsstaters uttalanden. Med anledning av materialets syfte bedömer jag det som möjligt att dra slutsatser utifrån få kriterier, vilket är en nödvändig begränsning på grund av materialets omfattning. Eftersom avsikten är att upptäcka politiskt känsliga olikheter mellan EU och medlemsstaterna, fastställs avgörande skillnader genom två kriterier: de önskemål som framförs av staterna samt de krav som framförs av staterna, vilka jämförs med de önskemål och de krav som framkommer i EU:s ställningstagande för att urskilja stater som uttalar sig mer eller mindre kritiskt än EU. För att skapa en tillförlitlig bild av synen på EU:s uttalanden utgör två utrikespolitiskt viktiga uttalanden jämförelsepunkterna. Förhoppningen är att användandet av två olika uttalanden undviker att bilden baseras på undantagsfall eller på reaktioner mot en specifik instans och därmed ger en bättre helhetsbild av staternas inställning. Vid det första undersökningstillfället utgör även innebörden i de formuleringar som beskriver situationen ett kriterium för skiljda ställningstaganden, då jag menar att det kan finnas en politiskt känslig dimension i hur situationen definieras vid i ett

inledande skede av en konflikt, vilket gör skillnader även i denna fråga relevanta. Den första jämförelsepunkten är EU:s uttalande efter det extrainsatta mötet mellan medlemsstaternas utrikesministrar den 13:e augusti, där EU:s position i Georgienkrisen klargjordes. ("Extraordinary Meeting" 2008 s.6) Uttalandet jämförs med staternas nationella uttalanden rörande situationen från och med den 8:e augusti. Den andra jämförelsepunkten är intressant eftersom den förändrar en aspekt i förhållandet mellan Ryssland och EU. Vid Europeiska Rådets möte den 1:e september beslutas att de pågående förhandlingarna om nytt partnerskap mellan EU och Ryssland ska skjutas upp. ("Presidency Conclusions" 2008, s.4) Kraven och önskemålen i EU:s dokument jämförs med medlemsstaternas uttalanden från denna tidpunkt fram till den 4:e november, då Europeiska Kommissionen antar en kommuniké som godkänner att förhandlingarna ska kunna återupptas. ("General Report" 2008, s.166) Dessa uttalanden kan visa en tydligare ståndpunkt i förhållande till EU:s ställningstagande, då staterna uppvisar avvikelser från en inställning som redan har fastställts. Därmed framstår tydligare än vid det första undersökningstillfället om staterna, genom att visa en skillnad gentemot EU, rättfärdigar en position som är skiljd från EU:s. De ställningstaganden vars innebörd avviker från EU:s undersöks i nästa fråga

Den andra frågeställningen syftar till att tolka den roll för EU:s utrikespolitik som staterna vill förmedla, men materialet syftar inte till att ta ställning till EU:s utrikespolitik som legitim eller illegitim, vilket gör det mindre troligt att hitta renodlade ståndpunkter. Inställningen till EU:s roll kan antas framkomma i vilka argument som stater använder och vilka aspekter av EU:s funktion som framhävs, där den legitima statusen visas genom den roll och det syfte som EU tillskrivs. Det är troligare att EU:s legitima status inte klargörs helt, utan vissa aspekter eller grader kan urskiljas. Eftersom undersökningen innebär att gradskillnader av legitimering analyseras är en idealtypisk textanalys lämplig. Idealtyper klargör gradskillnader i ett fenomen genom att fastställa två renodlade ideal som fenomenet jämförs mot. (Esaiasson m.fl. 2007, s.158) Fenomenet bedöms efter i vilken grad det motsvarar någon av dessa idealtyper. Eftersom frågeställningen kan ge två resultat används polära idealtyper, där två idealtyper som är varandras motsatser utvecklas. (Esaiasson m.fl. 2007, s.159-160) Dessa idealtyper bör innehålla motsvarande kriterier. (Esaiasson m.fl. 2007, s.163). I diskussionen om relationen till Ryssland kan medlemsstaterna välja att framställa EU:s beslut som mer eller mindre politiskt kontroversiellt på grund av vilket intresse medlemsstaterna har av att legitimera EU:s utrikespolitik. Genom att undersöka hur stater väljer att framställa EU:s roll under perioden efter EU:s ställningstaganden framträder om reaktionerna rättfärdigar ställningstagandena som utrikespolitik eller inte. De två perioder som undersöks är alltså 13-31 augusti samt 1 september -4 november.

4.2 Analysinstrument

Utarbetandet av idealtyperna, som bör bygga på tidigare forskning, (Esaiasson m.fl. 2007, s.160) utgår från Holstis tes och det övergripande grundantagandet om staters utövande av suveränitet. Med Holstis resonemang kring hur icke-suveräna aktörer bemöts av stater och tidigare forskning om hur EU:s utrikespolitik har legitimerats utarbetas en idealtyp, medan den omvända idealtypen applicerar tesen om hur staters utrikespolitik legitimeras. Holsti definierar inte legitimering, istället utgår jag från de kriterier som utmärker legitimt utövande av utrikespolitik. Utifrån min tolkning av Holstis tes framstår två kriterier som mest lämpliga för att pröva legitimiteten i EU:s utrikespolitik. En definierande egenskap för utrikespolitik är att suveränen har en unik rätt att avgöra förhållandet till andra stater, då internationell politik präglas av statliga auktoriteters samspel. (Holsti 2004, s.306) Avgörande för utövande av suveränitet är att begränsningar av staters suveräna rättigheter och handlingsutrymme sker med staters samtycke. (Holsti 2004, s. 137) Utifrån detta antagande menar jag att de viktigaste aspekterna av legitim utrikespolitik kan analyseras genom kriterierna riktig utrikespolitik och samtycke.

4.2.1 Idealtyp 1: Oförändrad utrikespolitik

Staterna kan bekräfta EU:s ställningstagande som auktoritärt utan att betrakta det som utrikespolitik, då Holsti menar att EU:s ställning angående utländska förbindelser vanligtvis inte rör ”high politics”. (Holsti 2004, s.209) Tallberg (2007) menar att EU:s utrikespolitiska arbete handlar om samordnande av medlemsstaternas utrikespolitiska linjer (s.73). Staterna har möjlighet betona denna aspekt, som har betraktats som avsikten med utrikespolitiken (Tallberg 2007, s.75). Internationell lag utgör enligt konsensus en restriktion på staters relationer (Holsti 2004, s.168) och ett sätt att framhäva att EU:s ställningstagande inte berör politiska relationer mellan stater kan vara att hänvisa till internationell lag. Ett annat syfte kan vara effektivt utförande av icke-suveräna uppgifter som distribution av humanitärt bistånd, vilket var en av EU:s uppgifter under Georgienkrisen. (Whitman & Wolff 2010, s.93). Medlemsstaterna har även varit mer benägna att acceptera inskränkningar av handlingsfrihet än av politik och att utveckla EU militärt snarare än politiskt. (Keukeleire & MacNaughtan 2008, s.329) EU har också till viss del erkänts en roll som aktör i konflikthantering. (Whitman & Wolff 2010, s.100) Därför kan det vara möjligt för stater att rättfärdiga EU:s roll i konflikthantering eller i annat arbete för fred istället för att fokusera på en roll som politisk aktör. Staterna kan erkänna EU:s ställningstagande som utrikespolitik, om grunden för politiken är statens godkännande. Genom att framställa kravet på staters samtycke som avgörande

kan EU:s utrikespolitik skildras som ett instrument för staters utrikespolitik och statens roll som högsta auktoritet understryks. Strömvik (2005) menar att en gemensam nämnare för definitionerna av EU:s utrikespolitik är att det karaktäriseras av diplomati (s.9) men trots att EU har utvecklat en unik form av diplomati har inte reglerna för diplomati ändrats. (Holsti 2004, s. 238) Holsti menar att utförandet av utrikespolitiska uppgifter av icke-statliga aktörer inte har samma auktoritet som staters utövande, eftersom utövandet är beroende av statens medgivande och inte är en rättighet. (Holsti 2004, s. 208) EU:s diplomatiska roll kan framhävas genom att medlemsstaterna beskrivs som de huvudsakliga aktörerna, och politiska beslut beskrivs som staternas gemensamma position. Ett fokus på något av dessa områden tyder på en motvilja mot att legitimera ställningstaganden som utrikespolitik.

4.2.2 Idealtyp 2: Förändrad utrikespolitik

I den motsatta idealtypen kännetecknas EU:s utrikespolitik av de kriterier som karaktäriserar bekräftande av legitimitet. Ett erkännande innebär att utrikespolitiken beskrivs som en självständig handling och positionen som instrument för stater understryks inte. Om EU:s roll och agerande i krisen framhävs som ställningstagande eller politiskt utförande visas att det bör handla om ”high politics”. Genom att beröra frågor som kan vara utrikespolitiskt känsliga för medlemsstaterna antyds att ställningstagandet bör spela roll för relationen mellan stater. Ställningstagandet kan ges en roll som är mer likställd utrikespolitiska uttalanden, då den konstitutionella jämlikheten mellan stater är ett avgörande kriterium för suveräna stater. (Holsti 2004, s.123) Det motsvarande kriteriet för samtycke måste också uppfyllas, genom att ställningstagandet beskrivs som något utöver en mellanstatlig kompromiss eller sammanfattning av staternas samlade utrikespolitik. EU eller EU:s institutioner kan beskrivas som den beslutsfattande parten. Rätten att agera utrikespolitiskt är unik för stater, som inte är förpliktigade att anpassa sig efter andra suveräners utrikespolitik, utan har en befogenhet att göra oberoende ställningstaganden som andra aktörer inte har. (Holsti 2004, s.116) Besluten kan därför framhävas som inte enbart fattade på basis av statliga initiativ, utan på grund av staters skyldigheter gentemot EU att fatta politiskt känsliga beslut och att ta hänsyn till fattade beslut i sin utrikespolitik. Beslutens legitimitet har i detta fall inte sin grund i att varje beslut godkänns av stater, utan i EU:s behörighet att utöva politisk auktoritet, vilket påverkar den oreglerade kommunikation som definierar relationen mellan suveräna stater. (Holsti 2004, s.22) Detta kan exempelvis visas genom att staten bör ta hänsyn till EU i den bilaterala relationen med Ryssland. En betoning på dessa områden tyder på en vilja till att legitimera ställningstagandet som utrikespolitik. Kraven för att uppnå idealtyperna är alltså olika, då båda kriterier måste vara uppfyllda angående legitim utrikespolitik.

5 Skillnader gentemot EU

Europeiska Unionens råd nämner i sitt uttalande den 13:e augusti att konflikten äger rum i Georgien och fastställer att Sydossetien är en del av Georgien. I uttalandet uppmanas till respekt för Georgiens suveränitet och territoriella integritet och alla parter manas till eldupphör. Majoriteten av medlemsstaters uttalande är i linje med ställningstagandets innebörd genom att nämna att Georgiens suveränitet eller territoriella integritet bör respekteras eller genom att påpeka att konflikten äger rum i Georgien, samt att mana alla parter till eldupphör. ("Extraordinary Meeting" 2008, s.6)

Före den 13:e augusti presenterar samtliga av EU:s medlemsstater utom Malta, Cypern och Slovakien officiella uttalanden rörande situationen. Reaktionerna från vissa stater skiljer sig såväl från varandra som från EU:s uttalande i definitionen av situationen samt i de krav som ställs. Danmark, Lettland, Litauen och Storbritannien pekar till skillnad från EU ut en part som ansvarig genom att benämna situationen som en rysk aggression eller attack. Lettland understryker att situationen har orsakats av Ryssland. Den enda stat som uttalar något stöd för Ryssland är Estland, som den 8:e augusti menar att ökad autonomi för Sydossetien kan vara en förutsättning för vidare förhandlingar, men den 9:e augusti ändras inställningen och även Estland benämner situationen som en rysk aggression. Estland, Litauen och Storbritannien ställer krav på omedelbart ryskt tillbakadragande, i skillnad mot EU:s uppmaning om båda parter tillbakadragande. ("Extraordinary Meeting" 2008, s.6-7) Några stater påpekar inte att konflikten äger rum i Georgien. Grekland, Slovenien, Spanien och Ungern presenterar i relation till sina uttalanden kortfattad information till landets medborgare som befinner sig i Georgien, men påpekar i själva uttalandena inte uttryckligen att konflikten äger rum i Georgien, utan beskriver den med andra ord. Grekland talar om utvecklingen i Kaukasus, medan Slovenien, Spanien och Ungern talar om stridigheter i Sydossetien. Dessa stater uppmanar inte heller till respekt för suveränitet eller territoriell integritet. Detta gör dem mindre kritiska än EU i sina uttalanden om Georgien. Dessa nio staters ställningstaganden är mest åtskilda från EU:s ställningstagande och undersöks i nästa frågeställning.

Vid mötet den 1:e September fattar Europeiska Rådet beslut om att skjuta upp förhandlingarna om nytt partnerskap med Ryssland. Samtidigt som EU:s och Rysslands ömsesidiga beroende och behov av dialog påpekas nämns att EU vill och kommer att närma sig Georgien. I uttalandet förekommer krav på ryskt tillbakadragande och respekt för Georgiens suveränitet och territoriella integritet. ("Presidency Conclusions" 2008, s.4)

Efter uttalandet nämner ingen medlemsstat uttryckligen krav på Ryssland som inte förekommer i EU:s dokument, men önskemålen skiljer sig åt. De undersökta

staternas uttalanden avviker framförallt i helhetsbilden av förhållandet till Ryssland, genom att önskemålen enbart fokuserar på vissa delar av relationen. Detta gäller framförallt i att behovet av samarbete med Ryssland framhävs genom annorlunda önskemål eller en ensidighet i önskemålen, men även i kommentarer till de beslut som EU har fattat. De flesta medlemsstater påpekar i likhet med EU en önskan om framtida samarbete med Ryssland och Georgien. ("Presidency Conclusions" 2008, s.4)

Endast Cypern, Luxemburg, Nederländerna och Slovenien är mindre kritiska än EU i sina uttalanden, då de menar att EU borde närma sig Ryssland och önskar ökat samarbete utan att nämna ett behov av samarbete med Georgien. Dessa stater visar även en viss kritisk inställning till EU:s beslut. Cypern påpekar behovet av att inte skapa konflikt med eller isolera Ryssland, samt att avbrott i samarbetet mellan EU och Ryssland kan få negativa konsekvenser. Luxemburg påpekar behovet av att samarbeta med Ryssland och att undvika konfrontation, samt uttrycker förhoppning om att samarbetet snart kan återupptas. Nederländerna menar att det är bättre att tala med Ryssland än om Ryssland och önskar dialog. Slovenien menar att en utgångspunkt i Georgienkrisen måste vara samarbete och dialog.

Danmark, Estland och Litauen uttrycker att EU borde närma sig Georgien utan att påpeka att samarbetet med Ryssland borde stärkas. Dessa staters kommentarer till EU:s uttalande antyder en kritisk inställning till Ryssland. Litauen menar att avbrytandet av förhandlingar med Ryssland var rättfärdigt. Danmark uttryckte att förhandlingarna inte bör återupptas med Ryssland inom en nära framtid och Estland menar att samarbetet inte kan komma att fortsätta som vanligt. Dessa sju staters önskemål gör att innebörden i uttalandena är de från EU mest avvikande ståndpunkterna och undersöks i nästa frågeställning.

Att fyra stater framstår som avvikande i förhållande till båda jämförelsepunkterna kan tyda på att en faktisk nationell linje, eller åtminstone ett konsekvent och genomtänkt förhållande till sakfrågan, är viktigt för staterna att framhäva i ställningstagandena. Åtskillnaderna är inte så kraftiga att någon protest mot EU:s beslut kan uttolkas, men rimligtvis finns en mening bakom att framhärda en skiljaktighet gentemot EU. De milda protesterna och det faktum att många stater uttalar sig i linje med EU:s ställningstagande tyder på att formuleringarna är noga avvägda för att framställa en viss enighet med EU.

6 Perioden 13 augusti - 31 augusti

6.1 Utrikespolitik

6.1.1 Samordning eller politiskt ställningstagande

Fem stater betonar det mellanstatliga samarbetet bakom besluten tillräckligt för att deras inställning till samordningsaspekten kan anas. En avgörande skiljelinje i resonemangen är om samarbetet mellan staterna syftar till att nå politiska beslut utöver samordning, vilket jag menar är syftet om det politiska ställningstagandet berör kontroversiella frågor där medlemsstaterna kan antas ha olika inställning.

Danmark menar att EU bör sända en signal till Georgien och att en enad inställning från EU, i betydelsen dess medlemsstater, ska avgöra förhållandet till Ryssland. Det sägs att ”vi” bör ta ställning i EU:s förhållande till Ryssland, eftersom ”vi” nämns i samband med EU:s utrikesministrars syftas på utrikesministrarna och en samlad position från medlemsstaterna. EU:s enade position rör ett område som jag menar är politiskt känsligt, både för att det berör förhållandet till en annan stat och för att relationen till Ryssland är mycket viktig för flera stater. Enbart kravet på beslutsfattande i förhållandet till Ryssland kan dock avse ett politiskt okontroversiellt beslut. Danmarks uppmaning om att medlemsstaterna tillsammans bör ta en ställning gentemot Ryssland som även sänder klara signaler till Georgien, innebär att det politiska ställningstagandet antagligen avses vara något utöver samordning. Danmark fastställer inte uttryckligen att besluten är politiska och ställningstagandets motiv anges vara brott mot de internationella principerna kring suveränitet och användandet av militära medel, men eftersom det uppmanas till beslutsfattande som inte kan uppnås enbart genom samordning, framstår syftet som skapande av ett politiskt budskap.

Lettland nämner fattade beslut kring de politiskt mindre kontroversiella frågorna om fredsarbete, humanitära frågor, följande av internationell lag och förbättrad effektivitet i humanitära, fredsbevarande och säkerhetsrelaterade insatser. Politiskt okontroversiella beslut, om frågor där en viss enighet redan kan finnas, kan fattas genom samordning, vilket stöds av att staternas enighet genomgående betonas utan att förhandling nämns. Detta kan ge intrycket av att de enhälliga besluten fattades eftersom en gemensam syn på dessa politiskt mindre känsliga frågor redan fanns. Samordningsaspekten betonas inte mer uttryckligt,

men inget politiskt ställningstaganden efterfrågas. EU:s ställningstagande bör vara enat, men enighetens syfte tycks vara att göra det möjligt att bidra till att lösa konflikten. Syftet med samarbetet tolkas därför rimligen som samordning snarare än som politiskt ställningstagande.

Enligt Litauen framhåller utrikesministrarnas slutsats att konflikten ska lösas enligt internationellt erkända principer. Det nämns även att ministrarna har beslutat att överlägga angående konsekvenserna för förhållandet till Ryssland, men genom att betona att ministrarna är EU:s högsta diplomatiska auktoriteter antyds att det inte finns auktoritet att gå bortom deras politiska linjer. Hur politiskt ställningstagandet gentemot Ryssland bör vara nämns inte och medlemsstaternas medgivande till att diskutera relationen behöver inte innebära att ett starkt politiskt beslut bör fattas. Uttryckssättet antyder därför att Litauen vill fokusera på internationella principer istället för politiskt ställningstagande och därför framstår samarbetet snarast som samordning.

Slovenien framhäver att det är avgörande att ”vi”, i betydelsen utrikesministrarna, har nått en överenskommelse och kommer ”agera som en” genom att skicka en specialstyrka. Behovet för EU att agera som en nämns i samband med insatsens fredsbevarande syfte och tolkas därför rimligast som enighet i denna fråga. Fyra av utrikesministrarnas gemensamma uttalanden kring politiskt mindre känsliga frågor framhävs och två frågor med politiskt känsligare innehåll. Slutsatserna kring mindre politiskt laddade frågor rör humanitära frågor, EU:s medlarroll, en uppmaning till respekt för internationell lag, samt beklagande av utvecklingen som lett fram till konflikten. Det politiska fokuset framkommer genom att insatsen i Georgien sägs vara en politisk mission och den första i sitt slag. Dessutom menas att diskussion kring Georgienkonflikten och energifrågan är viktig eftersom dessa frågor även kommer att diskuteras i mötet som avgör förhållandet till Ryssland, där även energifrågan uppges vara något som EU måste fatta beslut kring. Detta tyder starkt på ett fokus på beslutsfattande i politiskt känsliga områden.

Spanien framhåller att samtliga av de sammanträdande ministrarna uttrycker sitt stöd för fredsavtalet och de fredsbevarande och stabiliserande ansträngningarna i regionen. Samtidigt som ministrarnas enighet rör dessa mindre känsliga frågorna fastställs att EU har utövat en viktig politisk roll och besvarat krisen på ett enat, sammanhållet och bestämt vis. Även om enigheten kan gälla inställningen till vilka insatser som bör utföras, understryks att detta är en politisk uppgift och kan därför inte tolkas annorlunda än att EU inte enbart bör spela en samordnande roll.

Storbritannien nämner vid tre tillfällen förmedlande av budskap i samband med EU. Det uttrycks en önskan om att medlemsstater gemensamt organiserar sina förbindelser mot Ryssland för att demonstrera konsekvenserna av det oacceptabla ryska beteendet, vilket visar en önskan till att förmedla ett budskap. Det menas även att EU förmedlar ett budskap angående att våld inte är acceptabelt, vilket inte är en politiskt kontroversiell inställning. Dock nämns även att det inom EU bör arbetas för större enighet inom den politiskt känsliga frågan om energisäkerhet.

6.1.2 Konflikthantering och humanitärt stöd

Estland påpekar i en diskussion kring fredsbevarandets format att EU bör delta i fredsbevarande insatser. Det nämns även att EU bör tala med en röst, men eftersom uttalandet inte framförs i samband med någon beskrivning av EU:s roll eller andra krav på EU är tolkningsmöjligheterna oklara. Eftersom EU nästan enbart nämns i samband med fredsbevarande och i dess roll som medlare är det dock tydligt att EU enbart framställs som en fredsbevarare.

Lettland framhäver att Frankrike i egenskap av ordförandeland har medlat, att stärkande av freden är en prioritet och att EU bör delta i fredsarbetet. Lettland uttrycker att EU:s roll i konflikten är fredsbevarande och att en enighet måste uppnås i EU för att kunna lösa konflikten. Behovet av nya fredsmekanismer och bättre koordination av de humanitära insatserna i EU:s regi framhävs också.

Litauen meddelar att utrikesministrarnas diskussion handlade om att hantera konflikten och att EU kommer delta i hanteringen av situationen. Både Litauen och Storbritannien understryker betydelsen av EU:s roll i humanitära frågor. Storbritannien ber EU att medla och menar att det viktigaste budskapet från EU är att våld inte accepteras för att lösa konflikter, vilket understryker att EU:s roll bör vara fokuserad på fred.

Slovenien menar att målet för EU är att bidra till att lösa konflikten och arbeta fredsbevarande. Fredsbevarandet kan antas vara syftet med EU:s enighet, då sändande av en specialstyrka ses som ett bevis på enigheten i EU och kravet på att EU ska agera som en nämns i samband med fredsbevarande. Ministrarna menar även att EU är och bör vara redo för insats på plats och att både EU:s och medlemsstaternas humanitära hjälp bör effektiviseras. Spanien fokuserar på EU:s insats som fredsbevarande genom att understryka medlemsstaternas stöd till den franska insatsen som medlare och till fredsbevarande insatser, samt att hävda att europeiska ansträngningar bidrar till freden.

6.2 Samtycke

Danmark beskriver genomgående utrikesministrarna som de beslutsfattande parterna. De bör ta ställning i militära och energifrågor för att EU ska sända en signal till Georgien, och det påpekas att förhållandet till Ryssland ska avgöras av medlemsstaterna. Samtidigt kan inte EU:s förhållandet till Ryssland fortsätta oberört. Detta visar en förväntan snarare än en önskan om att medlemsstaterna ska samarbeta och uppnå enighet i en politiskt känslig fråga. En gemensam position i politiska frågor är mer eller mindre nödvändig för relationen till omvärlden. Detta tyder på en vilja att fatta politiska beslut som medlemsstaterna är skyldiga att delta i.

Grekland menar att de plikter landet har åtagit sig att följa ska respekteras. Plikterna rör hur policies utformas, vilket baseras på aktivt deltagande i EU. Det

nämns även att medlemskapet i EU påverkar utrikespolitiken, men då EU omtalas tillsammans med internationella organisationer är det något tveksamt om EU påverkar som politisk aktör eller, i likhet med de internationella organisationerna, inom mindre politiska områden. Att nämna att beslut fattas inom EU och att EU är en bas för utrikespolitiken antyder en vilja att tillskriva EU politisk auktoritet, men syftet är sannolikt det omvända. Medlemskapet i EU utgör en underordnad bas tillsammans med andra faktorer, medan den nationella inställningen avgör utrikespolitiken. EU utövar inflytande på den nationella politiken, men inte auktoritet över den. Statens ställning, även i EU, baseras på nationella principer för utrikespolitik, vilket markerar en överordnad, oberoende roll för statens politik. Detta syfte framstår då EU inte tillskrivs någon beslutsfattande roll, medan det betonas att den nationella inställningen får Grekland att stödja Frankrikes fredsplan och att EU:s mellanstatliga natur framhävs genom att beslut ska fattas mellan Grekland och dess partners i EU.

Lettland talar genomgående om utrikesministrarnas beslut och beskriver EU som ett instrument för fredsbevarande insatser genom att ministrarna eller Lettland uppmanar EU till de handlingar som ska utföras, utom gällande fredsbevarande insatser. Lettland manar EU:s medlemsstater till att delta i att lösa konflikten, men nämner inte plikter eller förväntningar på politiskt ställningstagande.

Litauen omnämner de sammanträdande ministrarna som de beslutsfattande parterna och menar att dessa definierar parterna i konflikten. Det påstås att Rysslands agerande kommer att ha negativa konsekvenser för förhållandet till EU, men innebörden i detta är något oklar då inget mer nämns om vad konsekvenserna består av. Beslutet att överlägga angående förhållandet gentemot Ryssland sägs fattas av EU:s högsta auktoriteter. EU:s underordnade roll understryks genom att det påpekas att ordförandelandet och den högste representanten för utrikesfrågor är skyldiga att rapportera om EU:s hjälpinsats.

Slovenien beskriver staterna som beslutsfattare och nämner endast behovet för EU att ”agera som en” i samband med fredsbevarande. Diskussionen mellan ministrarna framhävs som avgörande för besluten och utrikesministrarna beskrivs som de initiativtagande aktörerna. I påståendet att Georgienfrågan har blivit allt närmre sammanflätad med energifrågan framstår dock en politiskt känslig aspekt på krisen. Det ställs krav på ett enat beslut i denna politiskt känsliga fråga genom kravet att beslut måste fattas om lederna för energitillgång inom EU. Det nämns även att idén om att Ryssland, EU och USA är tre pelare av samma civilisation bör näras. Detta uttalande om EU:s politiska roll i världen kan tolkas olika, men jämförelsen mellan EU och två stater är intressant i sammanhanget.

Storbritannien nämner varken att medlemsstaterna eller EU fattar beslut i konflikten och det budskap till Ryssland som efterfrågas uppnås genom staternas val att organisera sig gemensamt. Då det rör sig om en önskan snarare än en förväntan antyds att EU är en kanal för medlemsstaterna snarare än en auktoritet, vilket förstärks av att EU nämns i samband med internationella organisationer, som också beskrivs som samordnare av staters förbindelser. Däremot menas att det bör vara större enighet i EU angående de känsliga energifrågorna för att kunna möta Ryssland gemensamt i de frågorna, vilket visar en förväntan på gemensamt

beslutsfattande i en politiskt känslig fråga. De övriga staternas uttalanden är för kortfattade kring samtycke i förhållande till EU för att ge möjlighet till en klar tolkning av staternas position. Estland resonerar inte kring samtycke eftersom fokus enbart ligger på det fredsbevarande arbetet och ingen politisk aspekt på samarbetet nämns. Ungern och Estland antyder att EU påverkar den nationella positionen, då det hänvisas till att staterna som medlemmar i EU stödjer Georgiens suveränitet respektive territoriella integritet. Detta påpekande av internationellt erkända principer visar att medlemskapet i EU inte behöver påverka politiskt avgörande ställningstaganden för att framhävas som stöd för en position. Spanien nämner ministrarnas stöd för fredsavtalet och tillskriver EU en politisk roll, men inget nämns om vilka relationer som avgör den politiska rollen.

6.3 Sammanfattning

Lettland, Litauen, Slovenien och Spanien berör beslut kring konflikthantering, Lettland, Litauen och Slovenien nämner beslut rörande internationell lag och Lettland samt Slovenien nämner dessutom beslut om humanitära frågor. Grekland, Lettland och Litauen framhäver ministrar eller medlemsstater som den beslutsfattande parten. Grekland framhäver den nationella politiken som avgörande. Grekland, Estland, Lettland, Litauen, Slovenien, Spanien och Ungern kan alltså sägas stödja en oförändrad utrikespolitik. Ungern berör ytterst lite förhållandet till EU i sina uttalanden och framhäver i huvudsak den nationella linjen. Det framkommer att Ryssland och EU måste arbeta som partners, men inget nämns om vad detta innebär. Ungerns exempel visar att det kan finnas en variation i staternas intresse av att belysa förhållandet till EU och att alla stater inte nödvändigtvis är särskilt intresserade av att klargöra EU:s roll. Den tydliga responsen från de övriga staterna antyder ändå att ämnet uppfattas som väsentligt och att utgångspunkterna för undersökningen har en viss giltighet.

Danmark, Slovenien och Storbritannien legitimerar till viss del utrikespolitik, då uttalandena rimligen tolkas som att staterna inte enbart framhäver icke-suveräna uppgifter, utan berör politiska frågor bortom samordning och legitimerar politiska plikter relaterade till EU-medlemskapet.

7 Perioden 1 september- 4 november

7.1 Utrikespolitik

7.1.1 Samordning eller politiskt ställningstagande

Cypern undviker att nämna något politiskt syfte eller innehåll i EU:s ställningstagande och nämner inte heller medlemsstaterna som beslutsfattare. De fattade besluten nämns endast i samband med EU:s medlarroll och omtalas då som ett förnuftigt och kraftigt ställningstagande med syfte att trygga överenskommelserna från fredsavtalen. Syftet med EU:s ställningstagande framstår därför som att uppnå fred och inte politiska ställningstaganden. Förhållandet till Ryssland motiveras med att EU:s kapacitet är beroende av denna relation och därmed undviks politiska aspekterna på relationen.

Enligt Danmark diskuterade EU:s medlemsstater huruvida Ryssland ska belönas för att ha dragit sig ut ur Georgien. Staterna sägs vara eniga om att Ryssland har visat en bra inställning genom detta agerande, men det är fortfarande en lång väg till enighet beträffande om Ryssland ska belönas med återupptagna förhandlingar om nytt partnerskap, vilket Danmark inte stödjer. Det hävdas att det finns en splittring mellan medlemsstaterna i frågan. Genom att redogöra för skilda åsikter framhävs att beslut inte kommer att fattas genom lägsta gemensamma nämnare och att positionerna är tillräckligt kontroversiella för att skapa meningsskiljaktigheter. Formuleringen ”en lång väg mot enighet” framställer syftet som att åstadkomma en politisk ställning som går utöver staternas inställningar.

Estland menar att ministrarna diskuterade relationen till Ryssland och nämner diskussion kring humanitär hjälp, fredsbevarande och möjligheten att skicka styrkor. EU:s insats motiveras än tydligare med politiskt okontroversiella områden genom att mena att EU-observatörer är avgörande för freden. Mer politiskt kontroversiella uttalanden bemöts med hänvisningar till internationella principer, då anledningen till att EU inte bör fortsätta sin dialog med Ryssland är att kraven på avtalsföljande inte har uppnåtts. Argumentet understryks med att EU menar att båda sidor måste fullfölja sina åtaganden. En mer politisk åsikt är att EU måste reflektera över sin framtida relation med Ryssland i samband med utformningen av en utrikespolitisk plan. Rysslands beteende sägs innebära ett paradigmskifte som EU måste anpassa sina policier efter, vilket tolkas som att politiskt avgörande

beslut bör fattas eftersom det nämns i samband med utformningen av en utrikespolitisk plan.

Litauen framhåller både mer och mindre politiskt känsliga aspekter av EU:s roll i Georgien. De mindre politiskt känsliga uttalandena handlar om fredsbevarande och humanitära beslut, samt om att EU:s attityd angående den internationella principen om territoriella integritet är fortsatt tydlig och enhällig. Mer politiskt känsligt är en önskan om beslutsfattande kring energiprojekt och att EU:s energioberoende måste öka, specifikt gällande gas, då Ryssland är EU:s största leverantör av olja och gas. (Europe's Energy Portal) Detta nämns i samband med att relationen mellan EU och Ryssland bör diskuteras och tyder därför på en vilja till att fatta politiskt känsliga beslut i frågan.

Luxemburg uttrycker att EU:s diskuterar förhållandet till Ryssland och energistrategier. En mindre politisk aspekt på EU:s beslut är uppmaningen till alla parter att respektera de ingångna avtalen, men det ställs även krav inom mer politiskt kontroversiella frågor. Det framhävs att EU:s framtida utrikespolitiska dokument ska bland annat omfatta den utrikespolitiska frågan om energisäkerhet, vilket tyder på en önskan att dokumenten ska syfta till mer än samordning. Genom att hävda att EU:s ståndpunkt inte är "anti-Ryssland" antyds att det också rör sig om en gemensam position, likaså menas att EU sänder ett budskap till Ryssland.

Nederländerna framhäver att EU:s ledare sammankallats för att diskutera konflikten och att de är eniga angående dess lösning. Till skillnad från Luxemburg beskrivs inte avbrytandet av förhandlingarna som en markering, utan framstår som en avtalsfråga, då det påpekas att förhandlingarna kan återupptas när fredsplanen följs, eftersom detta villkor ingår i fredsavtalet. Nederländerna åberopar också detta avtal som grund för en önskan om Rysslands tillbakadragande av trupper och en konstruktiv inställning angående framtida förhandlingar kring situationen. Då förhandlingar eller beslut inte nämns framstår EU:s uttalanden därför som fokuserade på fullföljande av avtal snarare än avgörande av känsliga frågor.

7.1.2 Konflikthantering och humanitärt stöd

Cyperns uttalanden framhåller klart EU:s roll som konflikthanterare. EU:s bestämda ställningstagandet menas syfta till att genomföra de ingångna avtalen. När EU:s möjlighet att trappa ned krisen framhävs, menas även att dialog med Ryssland innebär att gemensamma internationella mål kan uppnås, men dessa mål beskrivs inte. EU och det franska ordförandeskapet framställs som en egen aktör i okontroversiella frågor genom att beskriva det franska ordförandeskapet endast utifrån de positiva resultaten av medlande och de avtal som har uppnåtts.

Även om Estland inte nämner konflikthantering som ett syfte för EU framhålls genomgående beslut som bör fattas rörande ryskt tillbakadragande, humanitär hjälp och möjligheten att sända observatörer samt delta i fredsbevarande arbete. EU sägs kunna bidra till att återställa säkerheten i Georgien och ett viktigt mål för

EU är att få ryska styrkor att lämna Georgien. Medlemsstaternas nationella säkerhet anges som skäl till att diskutera energisäkerhet.

Litauen meddelar att ett mål för EU är att diskutera möjliga åtgärder för att trappa ned konflikten. Det ställs krav på att genomföra beslutet att skicka en fredsbevarande delegation och det uttrycks belåtenhet med den omedelbara implementeringen av initiativ rörande humanitära frågor. Avtalet som nåtts av Frankrikes president menas vara ett viktigt steg i ansträngningarna för att göra situationen i regionen lugnare. EU anges röra sig målmedvetet i riktning mot att återställa och behålla stabiliteten i Georgien. Detta tyder på ett starkt fokus på EU:s roll i konflikten som konflikthanterare och humanitär aktör.

Luxemburg menar att EU:s statsöverhuvudens diskussioner ägnas åt åtgärderna som EU avser ta i konflikten. Åtgärderna rör återuppbyggnad och sändandet av observatörer. Det bekräftas att EU kommer spela sin roll i den fredliga lösningen av konflikten och att ordförandeskapet ges fullt mandat att genomföra fredsplanen. Vikten och effektiviteten av EU:s roll understryks genom att de goda resultaten av EU:s framförhandlade fredsavtal påtalas. Även förmedlingen av humanitär hjälp och observatörer påpekas. Syftet med enighet inom EU framstår som kapacitet att hantera konflikter, då det hävdas att EU som enda internationell aktör lyckades ge ett koordinerat svar på konflikten och framgångsrikt hindra våldet tack vare sammanhållningen. EU:s roll i konflikthanteringen poängteras därför mycket tydligt.

Nederländerna menar att EU är enat kring att lösa konflikten i Georgien och framhäver att EU:s möte syftar till att diskutera situationen som har uppstått på grund av stridigheterna. Trots att inga insatser framhävs nämns alltså att EU spelar en roll i hanteringen av konflikten.

Slovenien hävdar att EU måste skapa ett koncept rörande Georgienkrisen som baseras på vänskap med Ryssland och Georgien. Genom att peka på EU:s utrikespolitiska åstadkommanden i form av konfliktlösning och med exempel från medlarrollen i Kosovo framstår utrikespolitiken som rörande konflikthantering. Det sägs att vi, i betydelsen ministrarna i EU, har lyckats uppnå en fredlig utveckling genom en vänlig inställning till alla parterna i konflikten. Eftersom Georgien och Ryssland inte kan hitta en lösning på egen hand menas det att en tredje part måste delta, och detta är EU:s främsta uppgift.

7.2 Samtycke

Cypern poängterar att den nationella linjen baseras på internationella principer men är i övrigt oklar i inställningen till samtycke. Eftersom det inte ställs några politiska krav och beslutsprocessen inte heller diskuteras kan ingen tydlig aspekt på samtycke visas. I Danmarks beskrivning av diskussionen mellan medlemsstaterna nämns att det finns en skillnad i inställningar och det antyds att ett gemensamt beslut ändå bör fattas. Även om inget krav uttalas framställs det

som en självklarhet att en gemensam position kommer att uppnås, vilket tyder på att beslutsfattande i frågan är menat att vara rutinmässigt och med detta rättfärdigas utrikespolitiskt känsligt beslutsfattande som regel.

Estland framställer ministrarna som beslutsfattarna och genom flera uppmaningar från stater kring vilka beslut EU bör ta framstår staterna som de initiativtagande och styrande kring vilka beslut som fastställs. Estland anser att beslut bör fattas kring tillbakadragande av trupper, fredsbevarade insatser och frihandelsavtal. Staternas auktoritet understryks av att EU definieras som en internationell organisation samtidigt som dess roll i återuppbyggande utpekats. Dock urskiljs en påtryckning i att ministrarna bör fatta beslut även i mer politiskt känsliga frågor, då det framhävs att EU måste tänka igenom förhållandet till Ryssland angående en utrikespolitisk plan. Ryssland beteende innebär att policies måste ändras och det är nödvändigt att utveckla en intern energimarknad. Det antydda kravet på politiska beslut motiveras med solidaritet mellan staterna och utgör alltså inte tydliga plikter som skapas av medlemskapet i EU. Även om det framstår som en norm att staterna bör fatta politiska beslut, betyder den mellanstatliga aspekten och EU:s instrumentala roll att medlemskap i EU inte menas vara anledningen.

Litauen framställer ministrarna som de handlande parterna i beslutsfattandet, men EU tillskrivs aktivt agerande gällande humanitära initiativ. Beslutet kring partnerskapsförhandlingarna inbjuder till djupgående analyser av förhållandet till Ryssland, men det ställs inga krav på att fatta beslut kring detta eller något annat av de politiskt kontroversiella områden som nämns. Litauen välkomnar den enhetliga attityden gentemot Georgiens territoriella integritet och vill starta en diskussion om att stärka EU:s energipolicy, vilket tolkas som en vilja att diskutera politiska frågor snarare än ett krav.

Luxemburg uttrycker genomgående att ministrarna i Europeiska rådet fattar beslut och ger ordförandelandet sitt godkännande. Samtidigt tyder uttalandena på ett rättfärdigande av beslut bortom samtycke, då det påpekas en belåtenhet över att sanktioner mot Ryssland inte införts visas att det finns en möjlighet att fatta politiskt känsliga beslut utan samtliga staters otvivelaktiga medgivande. De två starkaste indikatorerna på denna inställning är ett uttalande angående EU:s syfte och ett angående dess utrikespolitiska roll. Syftet med EU framkommer i samband med relationen till Ryssland, då det hävdas att EU ”only will happen” om medlemsstaterna går samman i en gemensam position. EU:s framtida utrikespolitiska dokument ska bland annat innefatta den utrikespolitiska frågan om energisäkerhet.

Nederländerna nämner inget om EU:s roll som politisk auktoritet utan understryker staternas roll, då besluten beskrivs som fattade av EU:s ledare och EU endast beskrivs som den handlande aktören gällande anordnande av humanitär hjälp.

Sloveniens uttalande angående EU:s behov av att skapa ett koncept rörande Georgienkrisen innebär ett krav på gemensam position från staterna. Då inget alternativ sägs finnas till relationer baserade på ömsesidigt samarbete, framstår inte staternas samtycke som avgörande. Eftersom bristen på samtycke framställs tillsammans med EU:s roll som enbart konflikthanterande berör påtryckningarna

inte politiskt känsliga områden, vilket tydliggörs av att den gemensamma positionen omtalas som koncept och inte ställningstagande.

7.3 Sammanfattning

Nederländerna och Cypern nämner inte politiskt känsliga områden utan motiverar EU:s beslut med hållandet av avtal och båda stater bekräftar enbart EU:s roll rörande konflikthantering. Endast Slovenien berör inte EU:s beslut, utan talar endast om dess roll i konflikthantering, men framställer en förväntan på samarbete i konflikthantering bortom samtycke. Cypern, Estland, Litauen, Nederländerna och Slovenien pekar på EU:s roll i konflikthantering, vilket tyder på ett stort intresse för att stärka EU:s auktoritet på detta område. Cypern, Estland, Litauen och Luxemburg nämner beslut kring humanitära frågor, dessutom nämner Cypern, Estland och Litauen beslut rörande internationell lag. Att Danmark, Estland, Litauen, och Luxemburg visar en önskan till att fatta politiska beslut inom EU:s institutioner tyder på en betydande roll för EU som åtminstone plattform för politiska beslut. Enbart Danmark och Luxemburg uttrycker en vilja till politiskt beslutsfattande utöver samtycke och uppfyller därmed kriterierna för en legitim utrikespolitik, medan inställningen hos Cypern, Estland, Litauen, Nederländerna och Slovenien tyder på en oförändrad utrikespolitik.

8 Slutsats

Under den första undersökta perioden finns en skillnad mellan EU:s och vissa av EU:s medlemsstaters ställningstaganden i relationen till Ryssland rörande vilka formuleringar och vilka krav som framförs i Georgienkrisen. Under den andra undersökta perioden finns en skillnad mellan EU:s och vissa medlemsstaters ställningstaganden gällande vilka önskemål som framställs.

Det finns stöd för båda idealtyper under de undersökta perioderna, men i huvudsak betraktas inte EU:s utrikespolitik som legitim. Även om det inte finns en enhetlig ståndpunkt för en oförändrad utrikespolitik och inte heller för en förändrad utrikespolitik, är stödet i antal stater räknat störst för en oförändrad utrikespolitik. Skiljelinjerna mellan idealtyperna avgörs inte av staternas inställning som mer eller mindre kritiska än EU. Genom att inte omtala någon politisk aspekt samtidigt som staterna framhävs som de främsta beslutsfattarna framstår att Lettland, Litauen och Grekland visar starkast stöd för en oförändrad utrikespolitik under den första undersökta perioden, medan Cypern, Nederländerna och Slovenien visar starkast stöd under den andra undersökta perioden. EU tillskrivs enbart en roll i icke-politiska uppgifter, såsom konflikthantering, av Lettland och Litauen under den första undersökta perioden samt av Cypern, Nederländerna och Slovenien under den andra perioden. En vilja till politiskt samarbete inom EU:s ramar utan krav på beslutsfattande bortom staternas egna politik finns under den första perioden hos Spanien och under den andra hos Estland och Litauen. Genom att framhäva att politiska ställningstaganden som inte enbart baseras på staters samtycke bör fattas, urskiljs ståndpunkten för en förändrad utrikespolitik hos Danmark, Slovenien och Storbritannien under den första undersökta perioden, medan Danmark och Luxemburg visar detta stöd under den andra perioden. Majoriteten av stater uppfyller under båda perioder kriterierna för någon av idealtyperna.

Tendenserna till legitim, icke-statlig utrikespolitik kan inte åsidosättas. Att fallet behandlas som avgörande innebär att stöd för en förändrad utrikespolitik måste utgöras av enskilda undantag för att tesen ska anses hållbar. Under båda undersökningsperioderna uppfyller flera stater, både mer och mindre kritiska, båda kriterierna för att rättfärdiga ett politiskt ställningstagande och beslutsfattande som inte baseras enbart på staternas samtycke. Detta sker enligt mig trots förhållanden där omständigheterna talar för att stater inte borde rättfärdiga EU:s utrikespolitik om de inte avser att förmedla ett budskap med dessa uttalanden. Den starkare tendensen till oförändrad utrikespolitik kan inte uppväga tendenserna till legitim utrikespolitik, då tesen förutsäger att idealtypen om legitim utrikespolitik inte skulle uppfyllas alls. Att stater, i motsats till tesen

om suveränitetens förändringspotential, väljer att uttrycka ett visst erkännande av EU:s roll som utövare av legitim utrikespolitik innebär att Holstis tes inte kan betraktas som hållbar. Tesen måste omarbetas för att bli möjlig att applicera på EU:s utrikespolitik och för att utrikespolitikens roll i förhållande till suveränitet ska kunna förstås. Ser man endast till tesens möjlighet att förstå de huvudsakliga dragen i nuvarande normer, finns stöd i att den huvudsakliga inställningen till EU kan förstås utifrån den. Eftersom tesen både förklarar hur suveränitet rättfärdigas idag och den dynamik som avgör dess förändringspotential måste möjligheten till förändring innefattas i en förklaring av EU:s medlemsstaters agerande.

Undersökningen antyder att det inte kan uteslutas att stater kan ha intresse av att auktorisera en icke-statlig aktör inom institutioner i internationella relationer som hittills har kännetecknat statssuveränitet. Utrikespolitik och övriga områden av statlig suveränitet behöver inte präglas av ett logiskt nödvändigt samband som förhindrar förändringar. Eftersom Holsti visar att attribut kan försvinna från internationella institutioner (2004, s.141) bör resultatet inte tolkas som att staters suveränitet eroderas eller att EU utvecklas till en stat. Fallet kan även visa att innebörden i statssuveränitet förändras och att ensamrätten i utrikespolitiska relationer försvinner. Holsti påpekar själv att staters intresse upprätthåller suveräniteten (2004, s.320), det som talar för att staters intresse inte kan ändras är det ömsesidiga beroendet i relationerna, men detta ömsesidiga beroende behöver inte omfatta alla delar av de nuvarande mellanstatliga relationerna. Även detta kan ändras utan att suveränitet försvinner. Relationen mellan suveränitetens kännetecken är inte helt klar, vilket gör det osäkert om en förändring i utrikespolitiken kan eller inte kan påverka de övriga delarna av statssuveränitet. Vilka aspekter av utrikespolitik som eventuellt kan försvinna eller förändras utan att suveräniteten i helhet påverkas likadant beror på vilka suveräna uppgifter som är nödvändiga för upprätthållandet av institutionen.

En svaghet i möjligheterna till slutledning är att undersökningen krävde begränsningar som omöjliggjorde jämförelser över längre tid. För att kunna dra slutsatser om suveränitetens framtid krävs en undersökning om huruvida stödet ökar eller minskar, vilket kan bli föremål för en annan studie.

9 Referenser

”A glimpse of EU Government”, 2009. Editorial. i *European Constitutional Law Review* Vol. 5, nr.1.

consilium.europa.eu: [Elektronisk] Hämtat 21-02-2011 Tillgänglig: <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=242&lang=SV>

Cornell, Svante E., 2008. ”War in Georgia, jitters all around” i *Current History*, Vol.107, nr. 711,

Europe’s Energy Portal: ”Energy Dependency” [Elektronisk] Hämtat 22-02-2011 Tillgänglig: <http://www.energy.eu/#dependency>

Esaiasson, Peter- Mikael Gilljam-Henrik Oscarsson-Lena Wägerud, 2007. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Vällingby: Elanders Sverige AB.

european-council.europa.eu [Elektronisk] Hämtat 21-02-2011 Tillgänglig: <http://www.european-council.europa.eu/the-institution.aspx?lang=sv>

”Extraordinary Meeting” = ”Extraordinary Meeting, General Affairs and External Relations, Brussels, 13 August 2008”, Council of the European Union 2008. Press release nr: 12453/08 Hämtat 07-06-2009 Tillgänglig: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/gena/102338.pdf

”General Report”= European Commission, 2009. ”General Report on the Activities of the European Union: 2008”. doi: 10.2792/16582. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities,
Tillgänglig: <http://europa.eu/generalreport/en/rg2008en.pdf>

Holsti, Kalevi J, 2004. *Taming the sovereigns: Institutional change in international politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Keukeleire, Stephen & Jennifer MacNaughtan, 2008. *The foreign policy of the European Union*. Basingstoke: Palgrave Macmillan

King, Charles,2008. ”The five day war” i *Foreign Affairs*, Vol. 87, nr.6

”Presidency Conclusions” = ”Presidency Conclusions” Council of the European Union, oktober 2008. nr:12594/2/08 [Elektronisk]
Hämtat 28-05-2009 Tillgänglig:
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/102545.pdf

”Security Council, 2008: Monthly Forecast. September 2008: Georgia.”
[Elektronisk] Hämtat 19-02-2011 Tillgänglig:
http://www.securitycouncilreport.org/site/c.glKWLeMTIsG/b.4441227/k.2DA5/September_2008brGeorgia.htm

Strömvik, Maria, 2005. *To act as a union: explaining the development of the EU:s collective foreign policy*. Lund: Department of Political Science

Tallberg, Jonas, 2007. *EU:s politiska system*. Lund: Studentlitteratur.

Whitman, Richard G. & Stefan Wolff, 2010. ”The EU as a conflict manager? The case of Georgia and its implications” i *International Affairs*, Vol.86, s.87-107

Ypi, Lea, 2008. ”Sovereignty, Cosmopolitanism and the Ethics of European Foreign policy” i *European Journal of Political Theory*, Vol nr 7: 349

9.1 Uttalanden, idealtyper

Cypern Hämtat 02-06-2009

Uttalanden 1:e September-4 november.

<http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/6161FF792B1BAEBEC22574B8002B0A02?OpenDocument>

<http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/All/B96DEA498F1FBC05C22574C600388255?OpenDocument&highlight=Georgia>

Danmark Hämtat 29-05-2009

Uttalanden innan den 13 augusti:

<http://www.dr.dk/Nyheder/Politik/2008/08/09/121043.htm?rss=true>

”Fogh fordømmer russisk angreb” i *Berlingske Tidene*, publicerad 9 augusti 2008.

<http://www.berlingske.dk/verden/fogh-fordoemmer-russisk-angreb-0>

Uttalanden de 13:e Augusti- 31:e Augusti:

<http://www.um.dk/da/servicemenu/Nyheder/ForsideNyheder/UdtalelseAfUdenrigsministerPerStigMoellerIAanledningAfMeddelelsenOmOphoerAfKrigshandlingerIGeorgien.htm>

<http://www.ambmoskva.um.dk/nr/exeres/e711f4fe-c4f4-4dd0-be8f-03bb836ea27b.htm>

<http://www.um.dk/en/servicemenu/News/FrontPageNews/StatementByTheDanishMinisterForForeignAffairsDrPerStigMoellerOnTheOccasionOfRussiasRecognitionOfTheI.htm>

Uttalanden 1:e September- 4:e november:

<http://www.um.dk/da/servicemenu/Nyheder/ForsideNyheder/DanskHumanitaerBistandTilSydossetien.htm>

<http://www.um.dk/da/servicemenu/Nyheder/ForsideNyheder/UdtalelseAfUdenrigsministerPerStigMoellerOmRusland.htm>

<http://www.um.dk/da/servicemenu/Nyheder/ForsideNyheder/UdtalelseAfUdenrigsministerPerStigMoellerHvisRuslandGeorgien.htm>

Estland Hämtat 29-05-2009

Uttalanden innan den 13:e augusti:

<http://www.vm.ee/?q=en/node/578>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/776>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/775>

Uttalanden 13 Augusti- 31 Augusti

<http://www.vm.ee/?q=en/node/5358>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/781>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/789>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/790>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/791>

Uttalanden 1:e september- 4:e November

<http://www.vm.ee/?q=en/node/5186>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/5187>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/5189>

<http://www.vm.ee/?q=en/node/5209>

Grekland Hämtat 10-09-2009

Uttalanden innan 13:e Augusti:

http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/Articles/en-US/110808_alp_1336.htm

http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/Articles/en-US/110808_alp_1334.htm

Uttalanden den 13:e augusti-31:e augusti:

http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/Articles/en-US/13082008_KL1835.htm

www.mfa.gr/www.mfa.gr/Articles/el-GR/280808_F1802.htm

http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/Articles/en-US/19082008_KL1852.htm

Lettland Hämtat 02-06-2009

Uttalanden innan den 13:e augusti:

<http://www.mfa.gov.lv/en/security/news/4457/?pg=10876>

<http://www.mfa.gov.lv/en/security/news/4457/?pg=10738>

Uttalanden den 13:e augusti- 31 Augusti

<http://www.mfa.gov.lv/en/security/news/4457/?pg=10748>

<http://www.mfa.gov.lv/en/security/news/4457/?pg=10771>

<http://www.mfa.gov.lv/en/security/news/4457/?pg=10764>

Litauen Hämtat 08-06-2009

Uttalanden innan den 13:e augusti:

<http://www.urm.lt/index.php?-191962093>

<http://www.urm.lt/index.php?1465031124>

Uttalanden den 13-Augusti-31 Augusti:

<http://www.urm.lt/index.php?-1651548301>

<http://www.urm.lt/index.php?1760657006>

Uttalanden den 1:e september-4 november:

<http://www.urm.lt/index.php?-2112554988>

<http://www.urm.lt/index.php?603994612>

<http://www.urm.lt/index.php?1428238891>

Luxemburg Hämtat 03-09-2009

Uttalanden innan den 13:e augusti:

http://www.gouvernement.lu/salle_presse/actualite/2008/08-aout/13-cagre/index.html

Uttalanden den 1:e september – 4 november :

<http://www.mae.lu/fr/content/view/full/16225>

http://www.gouvernement.lu/salle_presse/actualite/2008/09-septembre/05-asselborn-gymnich/index.html

<http://www.mae.lu/cz/Site-MAE/Actualites/Jean-Asselborn-a-la-reunion-ministerielle-Benelux-Pays-baltes-a-Sagadi-les-1er-et-2-octobre-2008>

http://www.gouvernement.lu/salle_presse/communiqués/2008/10-octobre/07-asselborn/index.html

http://www.gouvernement.lu/salle_presse/actualite/2008/10-octobre/13-cagre/index.html

http://www.gouvernement.lu/salle_presse/communiqués/2008/10-octobre/23-asselborn-russie/index.html

Nederländerna Hämtat 27-05-2009

Uttalanden innan den 13:e augusti:

<http://www.minbuza.nl/en/news/newsflashes,2008/08/The-Netherlands-to-send-emergency-aid-to-Georgia.html>

Uttalanden den 1:e september-4:e november:

http://www.minbuza.nl/en/News/Newsflashes/2008/09/EU_united_on_resolution_of_crisis_in_Georgia

http://www.minbuza.nl/en/News/Newsflashes/2008/10/Verhagen_'It's_better_to_talk_with_Russia_than_about_it'

Slovenien Hämtat 05-06-2009

Uttalanden innan den 13:e augusti:

<http://www.mzz.gov.si/nc/en/tools/cns/news/article/141/24747/>

Uttalanden den 13:e augusti-31:e augusti:

<http://www.mzz.gov.si/nc/en/tools/cns/news/article/141/24751/>

<http://www.mzz.gov.si/nc/en/tools/cns/news/article/141/24755/>

<http://www.mzz.gov.si/nc/en/tools/cns/news/article/141/24806/>

Uttalanden den 1:e september-4:e november:

<http://www.mzz.gov.si/nc/en/tools/cns/news/article/141/24861/>

<http://www.mzz.gov.si/nc/en/tools/cns/news/article/141/24896/>

<http://www.mzz.gov.si/nc/en/tools/cns/news/article/141/24893/>

Spanien Hämtat 05-06-2009

Uttalande innan den 13:e augusti:

http://www.la-moncloa.es/ServiciosdePrensa/BoletinPrensaNacional/_2008/boln20080811.htm

Uttalanden den 13:e augusti- 31:e augusti:

http://www.la-moncloa.es/ServiciosdePrensa/BoletinPrensaNacional/_2008/boln20080813.htm

http://www.la-moncloa.es/serviciosdeprensa/notasprensa/mae/_2008/ntpr20080826_caucaso.htm

http://www.la-moncloa.es/serviciosdeprensa/notasprensa/mae/_2008/ntpr20080818_georgia.htm

Storbritannien Hämtat 01-09-2009

Uttalanden innan den 13:e augusti:

Uttalanden den 13-31 augusti:

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20091212000756/britischebotschaft.de/en/>

Från BBC: "Miliband demands Russian retreat" publicerat 18 augusti

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/7565739.stm publicerat 20 augusti

Från The Times: "Russias aggression will not be tolerated" publicerat 20 augusti

<http://www.timesonline.co.uk/tol/comment/4674/article4560698.ece>

Ungern Hämtat 14-09-2009

Uttalanden innan den 13:e augusti:

http://www.mfa.gov.hu/kum/en/bal/actualities/spokesman_statements/Duma_reaction_eng_080810.htm

Uttalanden 13-31 augusti:

<http://www.politics.hu/20080829/gyuresany-critical-of-russian-recognition-of-breakaway-georgian-regions>

http://www.mfa.gov.hu/kum/en/bal/actualities/spokesman_statements/Duma_reaction_eng_080826.htm

9.2 Uttalanden, övriga stater

Belgien Hämtat 26-05-2009

8-13:e augusti:

<http://www.diplomatie.be/en/press/homedetails.asp?TEXTID=91171>

1 september-4 november

<http://www.diplomatie.be/en/press/homedetails.asp?TEXTID=31311>

<http://www.diplomatie.be/en/press/homedetails.asp?TEXTID=82311>

<http://www.diplomatie.be/en/press/homedetails.asp?TEXTID=88112>

Bulgarien Hämtat 30-05-2009

8-13:e augusti:

http://www.novinite.com/view_news.php?id=95981

1 september-4 november

<http://www.mfa.bg/en/News/view/29414>

Finland Hämtat 02-09-2009

8-13:e augusti:

<http://www.government.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/en.jsp?oid=235919>

<http://www.government.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/en.jsp?oid=235947>

<http://www.government.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/en.jsp?oid=235994>

1 september-4 november

<http://www.government.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/en.jsp?oid=238755>

<http://www.government.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/en.jsp?oid=241080>

<http://www.government.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/en.jsp?oid=240451>

Irland Hämtat 15-06-2009

8-13:e augusti:

<http://www.dfa.ie/home/index.aspx?id=71412>

1 september-4november

<http://www.dfa.ie/home/index.aspx?id=75408>

Italien Hämtat 10-06-2009

8-13:e augusti:

http://www.esteri.it/MAE/EN/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Comunicati/2008/08/20080808_Ossezia.htm

http://www.esteri.it/MAE/Templates/IntervIntervTemplate.aspx?NRMODE=Published&NRNODEGUID=%7B1E33E2CE-EEB2-4B9F-B667-7FE31C5EFD94%7D&NRORIGINALURL=%2FMAE%2FEN%2FSala_Stampa%2FArchivioNotizie%2FComunicati%2F2008%2F08%2F20080811_Frattini_Georgia.htm&NRCACHEHINT=Guest

1 september-4 november

http://www.esteri.it/MAE/EN/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Interviste/2008/09/20080908_Ponte_RussiaGeorgiaUSA.htm

http://www.esteri.it/MAE/EN/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Comunicati/2008/09/20080915_Cagre.htm?LANG=EN

http://www.esteri.it/MAE/EN/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Comunicati/2008/10/20081022_IncontroFrattini_Grushko.htm?LANG=EN

Malta Hämtat 15-09-2009

1 september-4 november

<http://www.foreign.gov.mt/default.aspx?MDIS=21&NWID=88>

<http://www.foreign.gov.mt/default.aspx?MDIS=21&NWID=55>

Polen Hämtat 17-09-2009

8-13:e augusti:

<http://www.msz.gov.pl/?document=20411>

1 september-4 november

http://www.msz.gov.pl/index.php?page=13690&lang_id=en&bulletin_id=16&document=2081#_Toc212872681

http://www.msz.gov.pl/index.php?page=13874&lang_id=en&bulletin_id=16&document=2081

Portugal Hämtat 08-09-2009

8-13:e augusti:

http://www.publico.pt/Mundo/governo-portugues-apela-ao-cessarfogo-imediate-na-georgia_1338590

1 september-4 november

http://www.portugal.gov.pt/pt/GC17/Noticias/Pages/20080923_CM_.aspx

http://www.portugal.gov.pt/pt/GC17/Noticias/Pages/20081006_E_Plan_Feras.aspx

Rumänien Hämtat 09-06-2009

8-13:e augusti:

<http://www.ziare.com/basescu/stiri-traian-basescu/csat-romania-va-trimite-ajutoare-umanitare-la-tbilisi-384368>

<http://www.ziare.com/stiri/frauda/csat-a-decis-evacuarea-cetatenilor-romani-din-georgia-daca-situatia-o-impune-382369>

<http://www.ziare.com/tariceanu/stiri-calin-popescu-tariceanu/tariceanu-si-sefii-sri-si-sie-absenteaza-de-la-sedinta-csat-382170>

Slovakien Hämtat 11-06-2009

1 september-4 november

http://spravy.pravda.sk/kubis-pred-riciovou-rusi-nemozu-ist-bokom-fim-/sk_svet.asp?

http://spravy.pravda.sk/vojnova-lod-dorazila-do-gruzinska-f2x-/sk_svet.asp?c=A080905_131437_sk_svet_p12

Sverige Hämtat 30-08-2009

8-13:e augusti:

<http://www.regeringen.se/sb/d/10048/a/109185>

1 september-4 november

<http://www.regeringen.se/sb/d/119/a/111008>

Tjeckien Hämtat 02-09-2009

8-13:e augusti:

http://www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/czech_position_on_the_situation_in.html

1 september-4 november

http://www.mzv.cz/un.newyork/en/news_events/minister_of_foreign_affairs_h_e_mr_karel.html

Tyskland Hämtat 27-05-2009

8-13:e augusti:

<http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Meldungen/2008/080808-suedossetien-bm.html>
<http://www.auswaertiges-amt.de/diplo/en/Infoservice/Presse/Meldungen/2008/080810-BM-Telefonate-GEO.html>

1 september-4 november

<http://www.auswaertiges-amt.de/.../081001-BM-GeorgienEUMission.html>
<http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Meldungen/2008/080914-EU-Stabilisierung-Kaukasus.html>
<http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Meldungen/2008/081005-R%C3%BCckzug-TruppenGEO.html>

Österrike Hämtat 12-06-2009

8-13:e augusti:

http://www.bmeia.gv.at/en/foreign-ministry/news/presseaussendungen/2008/georgien-aussenministerium-richtet-krisenstab-ein.html?ADMCMDCMD_view=1&ADMCMDCMD_editIcons=1

1 september-4 november

http://www.bmeia.gv.at/en/foreign-ministry/news/presseaussendungen.html?ADMCMDCMD_view=1&pgpt=153&cHash=34af5d24dc

<http://www.bmeia.gv.at/en/foreign-ministry/news/presseaussendungen/2008/plassnik-zu-georgien-weg-vom-akuten-krisenmanagement-zur-laengerfristigen-stabilisierung-der-region-finden.html>

<http://www.bmeia.gv.at/en/foreign-ministry/news/presseaussendungen/2008/plassnik-erwarte-klares-signal-europaeischer-gemeinsamkeit.html>

<http://www.bmeia.gv.at/en/foreign-ministry/news/presseaussendungen/2008/plassnik-zum-kaukasus-erwarten-dass-jetzt-auch-russland-zusagen-einhaelt.html>

<http://www.bmeia.gv.at/en/foreign-ministry/news/presseaussendungen/2008/plassnik-erster-schritt-verlorenes-vertrauen-wieder-aufzubauen.html>